VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto

13.10.2021

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiakohta HE 166 / 2021 vp: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtion talousarvioissa vuosille 2018-2021 on osoitettu vuosittain 6 milj. euroa henkilöautojen hankinta- ja konversiotukiin. Hankintatuen menekki on ollut heikohkoa vuosina 2018-2020. Kuluvan vuoden osalta tukea on myönnetty syyskuun 13. päivä mennessä jo n. 5 milj. euroa. Koska tukimomentti on 3-vuotinen siirtomäärärahamomentti, tukeen on kuluvana vuonna mahdollista käyttää vuosilta 2019-2020 siirtynyttä määrärahaa. Yhdellä kuukaudella pidennettävä tukikausi tarkoittaisi muistion mukaan, että määrärahoja kuluisi täyssähköautojen hankintatukeen arviolta 720 000–1 000 000 euroa ennakoitua enemmän. Vastaava summa on 17 000 euroa muuntotukien osalta. Vuosilta 2019-2020 määrärahoja on säästynyt n. 7 milj. euroa, jonka lisäksi kuluvan vuoden kokonaistarpeisiin on käytettävissä vuodelle 2021 budjetoitu 6 milj. euroa. Määrärahatarpeen näkökulmasta ei siten ole estettä tukikauden pidentämiselle.

Valtiovarainministeriö haluaa muistuttaa merkittävistä täyssähköautoja koskevista verotuspäätöksistä. Työsuhde-etuuksien muutokset astuivat voimaan vuoden 2021 alusta, jolloin täyssähköautojen vapaan autoedun ja käyttöedun verotusarvoa alennettiin määräaikaisesti koskien vuosia 2021—2025. Lisäksi samalle ajanjaksolle sähköautojen latausetu vapautettiin verosta. Vuoden 2022 talousarvioesityksen mukaisesti sähköautojen verokohtelu muuttuu siten, että täyssähköautojen autovero poistetaan ja ajoneuvoveron perusveroa korotetaan. Muutoksen koskee 1.10.2021 ja sen jälkeen ensirekisteröityjä täyssähköautoja ja sen arvioidaan vähentävän CO2-päästöjä 0,01-0,03 Mt vuonna 2030.

Valtiovarainministeriö haluaa tuoda esiin, että hankintatuki on päästövähennysten kannalta varsin kustannustehoton vaihtoehto. Vuosittain budjetoidulla 6 milj. euron hankintatuella arvioidaan fossiilittoman tiekartan mukaan hiilidioksidipäästöjen vähenevän 0,0006 Mt/vuosi, jolloin yhden hiilidioksiditonnin hinnaksi tulee 10 000 euroa. Esimerkiksi päästöoikeuksien huutokaupassa vastaava kustannus oli lokakuussa 2021 n. 62 euroa/tCO2. Kustannustehokkaampana esimerkkinä taakanjakosektorilta voi mainita taloyhtiöiden jakeluinfrastruktuurin tukemisen, jolla saavutettavan päästövähennyksen on arvioitu maksavan 150 euroa/tCO2. Tämän lisäksi olisi tärkeää, että päästötoimenpiteitä toteutettaisiin myös hallinnollisesti kustannustehokkaasti. Kuitenkin liikenne- ja viestintävirastolle esitetään esimerkiksi vuodelle 2022 1 milj. euron lisärahoitusta hallinnollisiin kustannuksiin yhteensä 6 milj. euron hankintatuista johtuen.

Valtiovarainministeriö Snellmaninkatu 1 A, Helsinki PL 28, 00023 Valtioneuvosto Puh 0295 16001 (Vaihde) Faksi 09 160 33123 valtiovarainministerio@vm.fi www.vm.fi Y-tunnus 0245439-9

Valtiovarainministeriö haluaa lisäksi kiinnittää huomiota esityksen perusteluissa tavoiteltuun hintapariteettiin. Sähköautojen käyttökustannukset ovat merkittävästi alemmat kuin polttomoottoriautojen vastaavat. Esimerkiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksia koskevan lain (740/2021) perusteluissa todetaan, että vaikka julkisille hankintayksiköille aiheutuu lisäkustannuksia sähköajoneuvoihin siirtymisestä asteittain, ajoneuvojen käyttökustannusten matalampi taso kompensoi tämän hankinnoista johtuvan lisärahoitustarpeen. Lisäksi, liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan alaisen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin mukaan sähköautolla liikkuminen maksaa n. 2 euroa/100 km kotilatauksessa. Ilmastopaneelin ylläpitämän Autokalkulaattorin oletusten[1] perusteella bensiinikäyttöisen henkilöauton polttoainekustannukset ovat n. viisinkertaiset ja dieselkäyttöisen henkilöauton käyttökustannukset lähes nelinkertaiset täyssähköautoon verrattuna.

Mainitun hintapariteettiaikataulun (2020-luvun puoliväliin saakka) suhteen on syytä myös huomioida, että toukokuun 2021 julkisen talouden suunnitelmassa sähköautojen hankintatuille ei varattu määrärahoja vuosille 2022 – 2025.

Lisäksi kokonaisuuden kannalta on myös merkittävää, että EU-komission Fit for 55-paketissa 14.7.2021 esitetään vuoden 2030 raja-arvon kiristämistä uusille henkilöautoille 55 prosenttiin eli autonvalmistajien on laskettava hiilidioksidipäästöjä 55 % vuoden 2021 tasosta (nykyinen tavoite on 37,5 %). Lisäksi komissio esittää uuden 100 prosentin raja-arvon asettamista henkilöautoille vuonna 2035. Ehdotus raja-arvojen kiristämisestä kasvattaa toteutuessaan sähköautojen markkinaosuutta ja vähentää liikenteen päästöjä entisestään, mikä vähentää tukitoimenpiteiden tarvetta päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi.

budjettineuvos Kati Jussila

[1] Autokalkulaattorin hintaoletus bensiinille on 1,595 €/l, dieselille 1,478 €/l ja sähkölle 0,13 €/kWh. Vastaavat oletetut kulutukset ovat 7,1 l/100km, 5,5 l/100km sekä 17 kWh/100km.